
І.Кодлюк

Науковий керівник: к.г.н., доц. Новицька С.Р.

ОПТИМІЗАЦІЯ СТРУКТУРИ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ НОВИКІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ РАДИ ЗБАРАЗЬКОГО РАЙОНУ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Земельний фонд переважної частини території України зазнає надмірного антропогенного впливу, який виражається в перевищенні допустимих показників його сільськогосподарської освоєності та незбалансованості структури земельних угідь. Стан земельних ресурсів близький до критичного.

Сучасне використання земельного фонду характеризується рядом недоліків, які пов'язані з недостатньою увагою як до природних, так і до господарських чинників, що великою мірою впливають на об'єктивну придатність земель і відповідно на ефективність їх використання. Тому проблема оптимізації сільськогосподарського землекористування є надзвичайно актуальною і розв'язати її неможливо без розроблення й удосконалення методологічних і практичних основ ґрунтозахисних систем землеробства, системи заходів щодо оптимізації структури сільськогосподарських угідь тощо.

Мета нашої роботи - оцінити сучасне використання сільськогосподарських угідь на території Новиківської сільської ради Збаразького району Тернопільської області й розробити заходи щодо оптимізації структури земельних угідь.

Об'єктом нашого дослідження є сільськогосподарське землекористування на території Новиківської сільської ради Збаразького району Тернопільської області, куди входять три села, а саме Новики, Опрілівці та Чумалі.

Загальна площа всіх земель – 10,892 км² (1089,2га). Серед земель найбільшу територію займають землі сільськогосподарського призначення (88%), з яких 77,3 % - рілля.

Порушення екологічно-допустимих співвідношень площ ріллі, природних кормових і лісових угідь негативно відбилося на стійкості агроландшафтів. На всій території сільської ради поширені процеси деградації земель, серед яких найбільш масштабними є ерозія (близько 57,5 відсотка території),

забруднення (близько 20 відсотків території), підтоплення (близько 12 відсотків території).

Сучасне використання земельного фонду характеризується рядом недоліків, які пов'язані з недостатньою увагою як до природних, так і до господарських чинників, які великою мірою впливають на об'єктивну придатність земель і відповідно на ефективність їх використання. Тому проблема оптимізації сільськогосподарського землекористування є надзвичайно актуальною і розв'язати її неможливо без розроблення й удосконалення методологічних і практичних основ ґрунтозахисних систем землеробства, системи заходів щодо оптимізації структури сільськогосподарських угідь тощо.

Розв'язанню проблеми оптимізації сільськогосподарського землекористування присвячені роботи Д.С. Добряка [3], О.П. Канаша [1, 3], І.Р. Карплюка [2], В.І. Кривова [4] та ін.

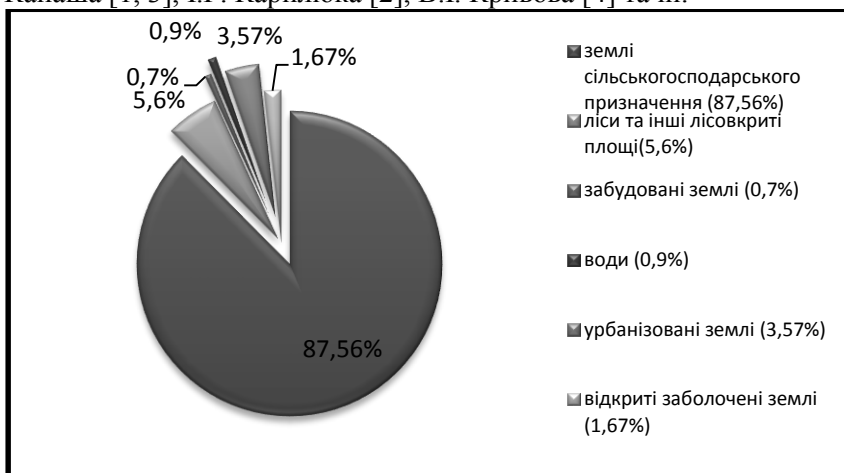

Рис. 1. Розподіл земель Новиківської сільської ради

Здійснений аналіз структури земельних угідь Новиківської сільської ради показав значну її диференціацію і відхилення від науково-обґрунтованих норм. Так, станом на 2016 рік площа земель сільськогосподарського призначення становила 87,56% загальної площі сільської ради, з них 737,7 га(77,3%) – рілля, 216,1 га (22,7%) – пасовища і сіножаті . Ліси та інші лісовкриті площі займали 61,1 га (5,6%), забудовані землі – 7,7 га (0,7%),

відкриті заболочені землі – 18,2 га (1,67%), води – 9,8 га (0,9%) та урбанізовані землі – 38,6 га (3,57%) (рис.1). Тобто природні угіддя становлять -305,2 га (28%), с/г угіддя – 737,7 га (67,75%), а під забудовою -46,3 га (4,25%).

Рівень розораності території (67,75%) свідчить про високе технологічне навантаження на земельні угіддя і необхідність їхньої оптимізації.

Кліматичні умови регіону в цілому сприятливі для вирощування сільськогосподарських культур, характеризується умовами помірного континентального клімату.

Грунтовий покрив району зумовлений помірним континентальним кліматом, лісовою і степовою рослинністю. Грунтоутворювальні породи представлені четвертинними осадовими породами вітрового та водного походження. У районі переважають потужні (гумусовий горизонт - 80-120 см) та середньої потужності (гумусовий горизонт - 40-80 см) чорноземи. Важливою характеристикою цих ґрунтів є їхня змитість унаслідок ерозійних процесів. Так, на пологих схилах, як правило, змивається верхня частина гумусового горизонту, через що утворюються слабозмиті чорноземи, які легко піддаються механічному руйнуванню водою, вітром, сільськогосподарською технікою тощо. Серед чорноземних ґрунтів переважають залишково- і слабосолонцюваті, крім того, поширені й супіщані ґрунти.

М'якість порід, з яких складається поверхня Збарзького району, високий рівень її розораності й освоєння зумовлюють активну ерозійну діяльність - руйнування земної поверхні під дією води і вітру. У середньому з 1 га орних земель за рік змивається і видувається вітром близько 30 т ґрунту. При збільшенні площ лісових насаджень, природних кормових угідь, зменшиться вплив дестабілізуючих факторів. Адже серед заходів щодо припинення деградаційних процесів питання оптимізації співвідношення земельних угідь є дуже важливим.

Висновки. Аналіз сучасного стану використання сільськогосподарських угідь на досліджуваній території свідчить про високий рівень антропогенного навантаження на земельні ресурси, який зумовлює низьку екологічну стабільність землекористування в цілому. Для оптимізації

сільськогосподарського землекористування на місцевому рівні необхідно зменшити частку орних земель за рахунок виведення з інтенсивного обороту деградованих земель та розширення площ під екологостабілізуючими угіддями.

ЛІТЕРАТУРА

1. Канаш О.П. Грунтово-екологічні чинники раціонального використання земель України / О.П. Канаш // Проблеми земельної реформи в Україні. - К. : РВПС України, 1994. - 190 с.
2. Карплюк І.Р. Екологічні аспекти оптимізації землекористування / І.Р. Карплюк // Землеустрій і кадастр. - 2007. - 1994. - С. 4-6.
3. Класифікація сільськогосподарських земель як наукова передумова їх еколого- безпечного використання. - 2-ге вид. допов. / [Д.С. Добряк, О.П.Канаш, Д.І.Бабміндра, І.А. Розумний] - К. : Урожай, 2009. - 464 с.
4. Кривов В.І. Еколого-економічні аспекти оптимізації структури земельних угідь сучасних агроландшафтів та формування екологічної мережі в ринкових умовах / В.І. Кривов, Р.В. Тихенко // Управління земельними ресурсами в контексті стратегії сталого розвитку. - Львів : Укр. технології, 2005. - С. 37-44.

І.Р. Кузик

Науковий керівник – д.г.н.,проф. Л.П. Царик

ПРОСТОРОВИЙ АНАЛІЗ ЗЕЛЕНИХ ЗОН НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Комплексна зелена зона міста (КЗЗМ) – цесукупність озелених,вкритих рослинним покривом територій міста і приміської зони, які формують єдину систему взаємопов'язаних елементів ландшафту населеного пункту (містечка, групи міських населених місць) і прилеглого району, що забезпечує комплексне вирішення питань озеленення території, охорони природи й рекреації і спрямована на поліпшення праці, побуту та відпочинку громадян [5].

Зелені зони виступають природним каркасом населених пунктів і відіграють екологічну, естетичну, рекреаційну, соціальну, економічну та містобудівну роль. Оптимізація їхнього стану є умовою збалансованого розвитку урбанізованих територій [8]. Ступінь озеленення території виступає одним із індикаторів екологічної безпеки населеного пункту та